

SLOVENEK.

Političen list za slovenski národ.

Pe pošti prejeman velja: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman velja: Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za en mesec 1 gld. V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto. Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2, II., 28.

Naznanila (inzerati) se sprejemajo in velja trisopna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat; 12 kr. če se tiska dvakrat; 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.
Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.
Vredništvo je v Semeniških ulicah h. št. 2, I., 17.
Izhaja vsak dan, izvemži nedelje in praznike, ob 1/8. uri popoldne.

Štev. 111.

V Ljubljani, v sredo 15. maja 1889.

Letnik XVII.

Državni zbor.

Z Dunaja, 14. maja.

Šolske postave.

Danes je 20 let, odkar veljajo sedaj obstoječe šolske postave, katere je l. 1869. ustvarila nemško-liberalna stranka, in s katerimi se toliko ponaša, dasi potrebujejo v marsikaterem oziru prav temeljnih prememb. V verskem oziru nasvetoval je tako premembo knez Liechtenstein, v narodnem mladočeški poslanec dr. Herold, nedavno pa je še naučni minister Gautsch gospodski zbornici izročil predlog, ki zadeva nekatere premembe šolskega zakona. Dasi s tem vladnim načrtom nobena stranka ni zadovoljna, in bi ga vsi najraje pokopali, ne da bi se ž njim sploh kaj ukvarjali, vendar se nemški liberalci bojé, da bi utegnili to škodovati zdravju njihovega premilega deteta, ki že 20 let hira in kateremu vsaka sapica preseda.

Zato hočejo vse žile napeti, da zabranijo vsako, tudi najmanjšo premembo šolskega zakona. Že lani so se grozili, da bodo delali tak upor, kakoršnega še ni bilo videti v državnem zboru. Pri proračunu naučnega ministerstva so se vsi njihovi govori sukali edino le okoli verske šole, in zdaj so sprožili tudi še po deželi med svojimi privrženci živahno agitacijo za obstoječe šolske postave. Povod jim je dal 20letni obstanek; sicer se praznujejo 25-, 50- ali 100letnice, toda Bog vé, kaj se utegne v teku peterih let še primeriti in bi li mogli kako slavnost sploh praznovati, ako bi čakali 25. leta, zato delajo izjemo in praznujejo 20letnico šolskih postav ter se navdušujejo za boj zoper vsakatero premembo. V soboto so na Dunaji v ta namen pojedali v ravno istih prostorih, kjer se je pred 14 dnevi vršil slavni katoliški shod, včeraj pa so se bili naši nemško-liberalni velikaši razšli na razne kraje našega cesarstva, kjer so v navdušenih govorih proslavljali sedanje šolske postave.

Pa ni jim bilo dovolj ta spomin praznovati samo med seboj, hoteli so ga praznovati tudi s cerkvenimi slovesnostmi. Toda škofijstva tega niso dovolila in tudi niso mogla dovoljevati, ker katoliška cerkev nikdar ni pritrdila načelom sedanjih šolskih postav, ampak jih le molčé trpi, dokler ne pride čas jih v njenem duhu premeniti in jih postaviti na versko podlago. To pa liberalni gospódi ni bilo po volji, in poslanci Sigmund, Lippert, Meissler in tovariši so včeraj zoper to cerkveno prepoved celó ministra za uk in bogočastje klicali na pomoč, ter ga v neki interpelaciji vprašali, mu je li znano, da je litomeriško škofijstvo prepovedalo tako slavnost, in je li morda to storilo vsled kakega vladnega ukaza, ako pa ne, kako hoče zabranjevati take nepostavne, čisto demonstrativne odredbe?

Liberalna gospóda je res jako čudna; na eni strani zahteva popolno ločitev šole od cerkve in cerkvi ne dovoljuje nobenega družega vpliva na šolstvo, kakor poučevanje krščanskega nauka, na drugi strani pa tirja, naj cerkev pomaga poveljevatí novodobno liberalno šolstvo, in kliče vladno silo na pomoč, ker noče ustrezati njenim ljubeznjivim namenom. Tako daleč v Avstriji vendar še nismo, da bi minister za bogočastje vravnal službo božjo in škofom ukazoval, kdaj in kako se morajo opravljati sv. maše in vršiti cerkvene slovesnosti; tako daleč celó Bismarek ni segal, ko je divjal kulturni boj na Nemškem, kaj takega so zahtevali samo zagovorniki nekdanjega cesar-papizma, ki so po tem takem našim liberalcem vzor vse politične modrosti.

Toda oslovski glas, pravi neki domač, ne ravno lep pregovor, ne sega v nebesa, in tudi mogočno kričanje liberalne stranke ne bo moglo zabraniti, da bi prememba šolskih postav v verskem in narodnem oziru ne prišla na dnevni red državnega zbora in da bi naposled ne bila rešena po željah katoliškega prebivalstva in po potrebah razno-jezičnih narodov avstrijskih. In neko posebno naključje, neka pomenljiva osoda je nanescila, da se v gospodski zbornici ravno danes 14. t. m., ko nemški liberalci

praznujejo dvajsetletni obstanek šolskih postav, ko proslavljajo njih velikanski vpliv na vse javne razmere, ko se pridružujejo in slovesno prisegajo, da se hočejo zá-nje do skrajnega boriti, vrši prvo branje vladnega predloga, ki priporoča nekatere premembe šolskega zakona. To nam je nekako znamenje, nekaj migljej od zgoraj, ki nam daje upanje, da se bode danes srečno pričeta prememba šolskih postav srečno nadaljevala in ugodno rešila in da 14. dan meseca maja v resnici postane rojstveni dan šolskih postav, ki bodo ustrezale zahtevam cerkve in države in ugajale željam in potrebam vseh avstrijskih narodov. Bog daj!

Državni poslanci v Trstu in Pulji.

V četrtek 16. t. m. bo sklep državnega zbora, v petek pa se mnogo poslancev odpelje v Trst, da se 18. t. m. vdeležé krsta oklepne ladije „cesar Franc Josip I.“. Vseh vdeležnikov bo okoli 150 in južna železnica napravi poseben vlak, ki odrine v petek 17. t. m. zjutraj ob četrt na osmo uro z Dunaja in poslance odpelje v Trst.

Spuščanje ladije v morje se bode vršilo v soboto 18. t. m. ob polu dvanajsti uri dopoldne; cerkveni blagoslov bo opravil mornarski superior opat Jurij Račič, za kumico pa bo nadvojvodinja Marija Josipina, soproga nadvojvode Otona, ki ž njo vred pride v Trst. Popoldne ob treh bo zabava na cesarski ladiji „Kustozza“. V nedeljo bo ob četrt na najjajsto uro ogledovanje lloydovega arsenala, popoldne pa zabava v gozdiču „pri lovcu“, kjer bode od pete do polu sedme ure svirala mornarska godba. V ponedeljek 20. maja se gostje ob sedmi uri zjutraj z lloydovim parnikom odpeljejo v Pulj, opazujejo mornarske vaje, ogledujejo mornarski arsenal, ter se na večer ob osmi uri zabavajo v vojaški kazini. Kar se jih bo hotelo pa še isti večer vrniti domov, morejo se odpeljati z brzovlakom, ki ob šestih zvečer odrine iz Pulja v Divačo in se tam združi s kurirjem, ki pride iz Trsta.

LISTEK.

Sv. Janez Nepomuški.

(Zgodovinska črtica.)

Češčenje sv. Janeza Nepomuškega (iz vasi Nepomuky na Češkem), deželnega váruha Češke, ni razširjeno samo na Češkem, temveč po vsem Slovenskem in po drugih deželah Avstro-Ogerske. Tudi na tujem časté sv. Janeza ter ga imajo za sv. apostoli najbolj v časti. In tam na daljnem Japonskem uvedli so misijonarji češčenje sv. Janeza ter mu postavljajo sohe tik vodá. God tega svetnika je največji praznik na Češkem, osobito pa v Pragi. V praznik tega mučenika po vsej Češki pri božjih službah nabirajo milodare in prispevke za konečno zgradbo stolnega hrama sv. Vida na Hradčanih, kjer počiva truplo sv. Jana iz Nepomukov.

Gledé osebe tega svetnika nastali so spori. Povod tem sporom je dal češki kronist Vaclav Hájek iz Libočan, ki je v svoji kroniki učinil s tem zmešnjavo, da je dal vtropiti dva kanonika Jana, in sicer prvega leta 1383 in drugega leta 1393. Ni dvojbe, da je prvi izmed teh dveh namišljena oseba in drug naš sv. Janez Nepomuški.

V najstarejših čeških kronikah omenjeno je samo o jednom, in sicer v „Chronikon Bohemicum Anonymi ab Ao. 1338—1433“ čitamo leta 1393: „Leta tehozs vtopen gest slawny Doktor Johanez wikarz Arczybiskupa prazskeho s Mostu. Leta tehozs byla suchota welyka v Czechach na pamyet toho Doktora.“

V čeških letnikih čitamo dalje: „1393. Téhož léta utopen jest slawny doktor kněz Johánek, vikář arcibiskupstvi pražského, pod mostem pražským, kréle Václavovým rozkázáním; proto že proti jeho vůli stvrdil byl opata Kladrubského. A jest pochován na hradě pražském u S. Václava, tu kdež jeho jméno vytesáno jest na kameni, a kříž na témž kameni. Na kterýžto kříž i podnes ižádný nerád nohama vstúpi.“ V slovenskem prevodu pomenijo te besede: „1393. Tega leta bil je vtropjen slavni doktor, duhovnik Janez, vikar pražkega nadškofa, pod pražkim mostom na povelje kralja Vaclava zaradi tega, ker je bil proti njegovi volji potrdil opata kladrubskega. In je pokopan na pražkem gradu pri sv. Vaclavu; tu, kjer je ime njegovo izklesano na kamnu, in križ na tem kamnu, na kateri križ i danes nihče nerad z nogami ne stopa.“

Vtropoljenje sv. Janeza letopisci in Palacký zaznamovajo v 20. dan marca meseca. Že v prejšnjih dóbah bil je sv. Janez Nepomuk zeló čislan in ča-

sten kot svetnik. V petnajstem stoletju omenja ga pisatelj prof. Tomaž Ebendorfer pl. Huselbach (leta 1449—1463) in Pavel Židek leta 1471. Najstariši češki spisi o njem so iz leta 1641 od Jurija Fera (trije), leta 1668 od Jana Dlouhoveskega, in konečno od slavnega Bogoslava Balbina: „Život Jana Nepomuckého pro vyjevení sv. zpovědi uvrženého do řeki Vltavy“, koji spis je bil pa stoprav leta 1710 natisnjen. Za svetnika bil je Janez Nepomuški proglašen od papeža Benedikta XIII. v 19. dan marca leta 1729.

Morda se o nobenem svetniku ni toliko pisalo, kakor o tem, — čeških spisov, ki o njem razpravljajo, imamo sto, ne omenjaje vrhu teh sramotilnih, smešilnih in polemiških spisov. V minolem stoletju izdano je bilo na svetlo spisov o njem nad šestdeset. Poleg tega je mnogo latinskih in nemških spisov o njem.

Bronasta soha na kamenitem (Karlovem) mostu, postavljena njemu v čast, h koji v 16. dan maja nebrojne množice romarjev potujejo in daruje slavnostna sv. maša, postavljena je bila že leta 1683, torej celih šestinštirideset let pred njegovim razglasenjem za svetnika. Ta soha je lepo delo, po modelu Jan. Ferd. Prokova in Rauchmüllerja izgotovljena od Jeronima Herolda v Norimberku.

Delegacije.

Volitev za delegacije se bode vršila jutri zvečer. Izmed slovenskih poslancev bosta po dogovoru svojih tovarišev izvoljena za Kranjsko grof Hohenwart, za Goriško pa dr. vitez Tonkli. Namestnika bosta Šuklje in Jordan. Tržaški delegat Luzzatto, isterski pa Vergottini.

Kazenski odsek.

Včeraj je bil rešen predlog Tonklijev gledé volitve kazenskega odseka. Sklenjeno je bilo, naj bo odsek permanenten in naj ima potnajst članov. Dr. Kopp je priporočal v imenu kazenskega odseka, naj ima osemnajst udov, pa s svojim navšvetom ni prodril, ampak je večina pritrdila predlogu Tonklijevemu, naj šteje samo petnajst udov, ker obširni odseki zamudno delajo in je dostikrat težko toliko udov skupaj spraviti, da so sklepčni. Pri tem odseku pa bi bilo to tem težje, ker je treba za sklepčnost dveh tretjin vseh članov.

Interpelacije.

Ministerski predsednik je včeraj odgovarjal na več interpelacij; med drugim je rekel, da v Krkonoših na Češkem ni tako hudo, kakor so Roser in tovariši trdili v svoji interpelaciji. Poslancu Kraussu ta odgovor ni bil všeč in predlagal je razgovor o njem, pa zbornici se ni zdelo potrebno, dragi čas tratiti, zato je Kraussov predlog odklonila.

Druge interpelacije, na katere je minister odgovarjal, so zadevale vrvanje Donave, službeni opravilnik občinskih in okrajnih zdravnikov na Češkem, prepoved nekega javnega naznanila na Dunaji in neke gledališke igre na Češkem.

Po obširnejši razpravi je bil rešen načrt zakona gledé varstvenih znamk, in predlog Ölzov, ki priporoča pomoč za one kraje na Predarelskem, ki so vsled povodnji veliko škode trpeli, potem je bila seja ob četrta na četrto uro sklenjena.

V današnji seji je minister Dunajevski odgovarjal na nekatere interpelacije, potem je bilo rešenih več točk dnevnega reda brez vsakatega razgovora. Samo gledé

legalizovanja

zneskov, ki znašajo manj, kakor 100 gld., pričela se je precéj obširna razprava. Po novi postavi namreč ne bo več treba, da bi se morala taka pisma legalizovati pri notarji, zadostovalo bo, ako dve priči podpišete, da poznate dotičnega človeka. Vendar boste morali priči svojemu imenu natančno dostaviti stan, stanovanje in starost svojo.

Poslanec Türk je predlagal, naj bi ta določba veljala za zneske do 500 gld., pa ni prodril, ker je gospodska zbornica zavrgla še znesek 200 gld., in bi gotovo nameravani zakon vnovič odklonila, ako bi se znesek od 100 gld. povikšal na 500 gld. Ako ni mogoče vsega doseči, treba je pridobiti vsaj toliko, kolikor je mogoče.

Pri tej priliki je govoril tudi poslanec Naberger, ki je tožil, da v Trstu ni nobene nega notarja, ki bi mogel slovensko uradovati,

Dragoceno srebrno nagrobje tega svetnika izgotovil je leta 1736 dvorni srebrar Jan. Jos. Wirth na Dunaji. V 28. dan meseca septembra leta 1736, v dan sv. Vavčava, darovala se je na tem grobu prva sv. maša. V poznejših časih darovali so sém častilec sv. Janeza dvanajst velikih srebrnih svetilk, sohe, in konečno leta 1779 štiri srebrne angelje, ki držé nebo; njih vrednost je znašala 20.000 gld. starega denarja. Leta 1866 so vse te dragocenosti prepeljali na Dunaj, ker veliko niso zaupali pruski grabljivosti, kakor so to skušali v okupacijskih dnevih praški trgovci, ki prodajajo srebrne, zlate in granatove izdelke.

Konečno besedo o naših slovenskih Janezih. V domovini naši je ime Janez zelo razširjeno, in na Kranjskem se imenuje skoro vsak drug človek Janez. Pokojnemu očetu slovenskega naroda, dr. Bleiweis-u, bilo je ime Janez. Med škofi ljubljanske vladikovine sta dva: Janez Tautscher (1580—1597) in Janez Zlatoust Pogačar (1875—1884). In véš li, dragi čitatelj, koliko je Janezov med čestito duhovščino naše škofije? Teh je blizo stoindvajset! Kdor bi ne verjel, uveri se o tem lahko v letošnjem „Catalogus Cleri“.

A. S.

ter prosil ministra, naj pri imenovanju notarjev v Trstu gleda na to, da bodo zadostno zmožni tudi slovenskega jezika.

Katoliški shod in Hrvati.

Dunajski katoliški shod je bil namenjen vsej Avstriji, a ker pripravljajoči odbor v naslov ni vzel imena „avstrijsko-ogerski“, bil je razžaljčen ogerski narodni ponos in listi ogerski so naravnost rekli, da se jim ni mogoče vdeležiti avstrijskega katoliškega shoda. In res je od ogerskih škofov edini kardinal primas Simor telegrafično shod pozdravil ter se opravičil, da se mu ga zaradi službenih opravil ni mogoče vdeležiti.

Častno nam pa je v tem oziru imenovati Hrvate, med temi posebno biskupa Strossmayr-ja, nadbiskupa Stadlerja in pa vseučilišče zagrebško. Serajevskega vladiko je zastopal kanonik Koščak; Strossmayr imel je dva odposlanca, ker se zaradi bolehnosti osebno shoda ni mogel vdeležiti; kako tudi, saj še veliki teden ni mogel sv. olja sam posvečevati v svoji katedrali; poslal pa je prelepo pismo grofu Pergen-u, v katerem s posebnim veseljem povdarja, da se je vendar-le osnoval katoliški shod, ter izraža upanje, da bo ta shod začetek živahnemu katoliškemu gibanju v Avstriji; za tem v pismu povdarja, kako potrebno je katolikom gledé razmer rimske stolice, gledé šole in socijalne reforme očitno po shodih iz zborih izražati svoje nazore. Telegram njegov, ki ga je poslal zborujočemu shodu katoliškemu, bil je s posebnim navdušenjem in ploskanjem vsprejet. Židovski listi so z mastnimi črkami pisali drugi dan: Telegram Strossmayrjev je bil pozdravljen z gromovitim odobravanjem.

Nad vse važno pa je pismo, katero je poslalo katoliškemu shodu zagrebško vseučilišče. Nič ne dé, če tudi par profesorjev s tem ni bilo zadovoljnih, uradno po svoji večini je imel senat velike šole zagrebške pogum pokazati svetu svoje katoliško prepričanje s toliko zavednostjo in odločnostjo, da zasluži občudovanje vsakega zavednega katolika. Med drugim se je na tem shodu obravnavalo tudi vprašanje, kako prej ko mogoče ustanoviti v Solnogradu katoliško univerzo; pri isti priliki omenjali so govorniki, kako so se sedanje avstrijske univerze izneverile svojemu pravemu poklicu; v začetku strogo katoliške, celó cerkvene naprave postale so sedaj doméne, kjer se šopiri brezverska, posebno židovska talmi-vednost; njih vpliv med akademično izobraženo inteligencijo nam je žalibog opaževati in čutiti povsod.

Da je torej senat hrvatske univerze v istem trenutku, ko se po drugod propoveduje večno nezdržljivo nasprotje med vero in med vednostjo, imel pogum po svoji večini izjaviti se prav v nasprotnem smislu, s tem si je pridobil neveljnih lavorik, s tem je zbrisal pred svetom grdi madež, ki ga je v verskem oziru zadal eden ondotnih vseučiliščnih profesorjev s svojim brezbožnim proti-krščanskim predavanjem.

Znamenito pismo se glasi: „Visokorodni gosp. grof! Podpisani, službeno žal zadržani, da bi se osebno vdeležili katoliškega shoda, ki bo zboroval na Dunaju dné 29. aprila in naslednje dneve, dovolimo si pozdraviti pristréno prečastni zbor katoliških množ, ki so si stavili nalog, katolikom v Avstriji, prastare in preslavne katoliške monarhije, poživiti na novo versko zavest in jih utrditi, da branijo važne koristi naše svete katoliške cerkve in da s tem utrdijo ono sveto vez, ki večino narodov avstrijskih druží s preslavno vladarsko rodovino habsburško, ki nosi blagoslovljeno krono prvega kralja apostolskega.

Mi izjavljamo, da že naprej popolnoma pritrdimo vsem sklepom, katere bo določil slavni zbor gledé šole, poduka, časništva, družbe in socijalne reforme, prepričani, da so krščanska resnica in ljubezen in prostost edine zmožne, vprašanja približati ugodni rešitvi.

Z iskreno bolestjo vidimo, kako se na nevredni način omejuje in skruni prostost in neodvisnost svete apostolske stolice in si štejemo v svojo dolžnost temu nasproti povzdigniti svoje, če tudi slabotne glasove. Pravica in prostost tirjate brezpogojno — to je naše trdno prepričanje — da se povrne in hrani stolici apostolski ona neodvisnost, katero naš slavno vladajoč sv. Oče Leon XIII. želi in zahteva zvesto spolnujoč svojo apostolsko službo. Kolikor dalje bodo odlašali to storiti, tem resnejše bodo nevarnosti, ki majejo mednarodne razmere, blagost mirú, prostost, z besedo: našo omiko.

Naše prepričanje je: da je skupna in sveta dolžnost vseh katolikov naše preslavne monarhije, delati z vsemi postavnimi sredstvi na to, da skupno vlada Nj. veličanstva našega premilostnega cesarja in kralja z drugimi evropskimi velelastni pripravno ukrene, da se konec stori neznosnemu, čast in versko prostost vseh katolikov žalečemu stanju poglavarja katoliške cerkve.

Vsem prečastnim bratom po veri izročujoč svoj bratovski pozdrav in Vam pri Vaših plemenitih naporih iz dna srca želeč preobilnega blagoslova božjega in najsijajnejšega vspeha, prosimo Vas, visokorodni gospod grof, da sprejmete izraz iskrenega našega spoštovanja. Vašemu blagorodju udani...“ (Sledé podpisi: rektorjev, dekanov vseh treh obstoječih fakultet in mnogo profesorjev.)

Tako je pisal senat slovenskega vseučilišča, z iskreno radostjo zabilježimo ta odločni in možati čin katolikov-učenjakov hrvatskih; iz njih pisma veje duh osovratelja zagrebškega vseučilišča, Strossmayr-ja.

Sklenemo z iskreno željo: Da bi se pač tudi slovenska inteligencija, ki se rada na prsih dike jugoslovanske napaja navdušenjem in ljubeznijo za narodnost, enako rada na teh očetovskih prsih napila ljubezni do katoliške vere, katoliške zavednosti!

—n.

Politični pregled.

V Ljubljani, 15. maja.

Notranje dežele.

Gospodska zbornica bo še tekom tega tedna obravnavala o proračunu za leto 1889; ker proračunski odsek ne predlaga prememb, nedvojno je, da bo ta zbornica proračun potrdila takó, kakor zbornica poslancev. Dohodki iznašajo 542.815.944 gl., 540.045.885 gl., preostanek tedaj 2.770.000 gl.

Poljski klub je sklenil v svoji seji dné 12. t. m., da bo strogo zahteval, naj se ljudsko-šolsko zakonodajstvo popolnoma izroči deželnim zborom. Glasoval bo klub bajé zoper vladni kakor Liechtensteinov šolski načrt. Tako vsaj se brzobjavno z Dunaja poroča „Politiki“.

V **Inomosti** je pri občinskih volitvah tretjega razreda zmagalo vseh pet kandidatov združenih kristijanov. Med propalimi liberalci je tudi večletni občinski svetnik in predsednik tirolske trgovinske zbornice, Anton Schumacher.

Ogerska regnikolarna deputacija je imela predvčeraj sejo, v kateri se je do konca obravnavalo o poročilu hrvatske deputacije. Nalog, da sestavi proti-poročilo, izročil se je poročevalcu M. Falku.

Vnanje države.

Srbska vlada dela sitnosti gledé vrvanja železnih vrat. Srbje so namreč pri Klisuri imeli jako živahen ribji lov ter so izdelovali kavijar. Sedaj pa se bojé, da bodo popolnoma ali pa vsaj za nekaj let izgubili ta zaslužek vsled razstreljevanja pečín z dinamitom. Zaradi tega tirja Srbija za svoje podanike primerno odškodnino. — Po svečanostih v starem carskem mestu Kruševci in kraljevskem samostanu Liči, kjer se bo mazilil kralj, odpotoval bo slednji v Ivanko na Ogersko k svoji materi, od tod pa k očetu v Pariz.

Nedeljske seje **nemškega** državnega ministertva, ki se je vršila pod Bismarckovim predsedstvom, se je vdeležil tudi cesar. Posvetovali so se o štrajku rudarskih delavcev ter se za sedaj še ni sklenilo obsedno stanje. Število vseh štrajkovcev znaša 90.000 množ. Gibanje je vedno večje. Sicer se delavci kolikor moči izogibljajo izgredev, a mogoče je, da bo v kratkem že zopet tekla kri. V dortmundskem okraji je nakopičenih sedem tisoč vojakov. Pred vkupnimi rudniki se dan na dan zbirajo delavci ter preté spraviti rudnike pod vodo, da bi takó popolnoma ustavili delo. Včeraj je bajé cesar tri delavske odposlance sprejel v avdijenci.

„Pol. Corr.“ poroča iz Pariza: V tukajšnjih poučenih krogih se trdi, da **francoskega** državnega sodišča preiskovalna komisija ni našla zadostnih dokazov, da bi mogla predlagati zatožbo zoper Boulangerja. Slednji je nevarno zbolel. Njegova druga hči, ki s svojo materjo stanuje v Versaillesu, je odpotovala v London. — Svetovno razstavo je obiskalo minolo nedeljo 160.000 ljudi. Gneča je bila velika posebno pri izhodih. Ukrenile se bodo naredbe, da se bo to preprečilo.

V **angleški** spodnji zbornici je potrdil Hamilton, da si je Anglija prilastila otok Suvarov (iztočno od Samoe). Potem je zbornica potrdila postavo o ustanovitvi poljedeljskega ministertva v tretjem čitanju.

Italijanska zbornica je brez razprave potrdila italijansko-grško trgovinsko zvezo. Parlamentarni krogi trdijo, da je proračunska komisija po daljšem in živahnem obravnavanju iz letnega proračuna za Afriko izértala 2.900.000 frankov. — V predvčerajšnji seji mirovnega shoda je prečital vrednik listu „Secolo“, Meneto, poročilo o razoro-

ženju, ki je bilo s pohvalo sprejeto ter se v pre-sojo izročilo posebnemu odseku.

Rumunski kralj je predčeraš sprejel avstro-ogerskega, italijanskega in belgijskega poslanika, ki so mu izročili odgovore svojih vladarjev na prokla-macijsko noto gledé prestolonaslednika Ferdinanda.

Perzijski šah je dné 11. t. m. prekoračil pri Džulfu rusko mejo, kjer so ga sprejeli ruski do-stojanstveniki in častna straža 150 kozakov.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, meseca maja.*) Osmi večer sloven-skega kluba bil je sijajen. Zbralo se je toliko Slo-vencev, da so komaj našli prostora v veliki dvo-rani restavracije „Zur goldenen Kugel“. Prišli so ta večer v klub tudi trije Slovenci s Spodnjega Šta-jerskega, gospodje: dr. Rudolf, odvetnik iz Konjic, Žepič, ravnatelj posojilnice konjiške, in Brumen, sodnijski pristav iz Slov. Bistrice. Vsem navzočim ostal bođe gotovo ta večer v milem in blagem spo-minu.

Gospod dr. Murko pripovedoval je zanimivo o svojem potovanji po Rusiji. Z Dunaja odpeljal se je naravnost v rusko mesto Jaroslav. To mesto stoji na tleh, koja si je priboril ruski narod v 12. stol-letji. Največ hiš v njem je lesenih ali čudno zida-nih. V njem videti je pa mnogo velikih vojašnic in vladnih poslopij, koja pa so zidana v vojašniškem slogu. 40 000 prebivalcev ima to mesto, 80 cerkvá, seveda le majhnih in tudi v umetniškem oziru se ne odlikujejo. Lepa je le cerkev sv. Ivana, zidana v rusko-bizantinskem slogu, koja krasí 18 kupol in zvonik (kolokolnja) za zvonove. Zvonovi se ne zib-ljejo, ampak samó pritrkava se na nje. Ravno takrat bil je v Jaroslavu tako zvani arheologijski shod, ki pa na Ruskem nima tistega pomena nego drugod. Razgovarjalo se je sicer o starinah, toda razpravljala so se tudi vprašanja, ki se tičejo se-danjosti, kakor n. pr. o židih, o podobah svetnikov itd. Tega shoda vdeležil se je tudi gosp. govornik. Vdeleževalci bili so pa tudi povabljeni k raznim obedom. Tako je tudi n. pr. ruska дума (ob-činski zastop) priredila sijajen pir. — Iz Jaroslava podal se je v Peterburg, kjer je ostal 10 mesecev. Peterburg napravi velikanški vtis na prišleca, kajti to je v vsacem obziru moderno mesto. Med poslopji zavzemajo prvo stopinjo vladne stavbe: senat, mini-sterstva, akademija znanosti, ki je prav za prav malo mesto, v koji nahaja se mnogo zbirak, knjižnic itd., dalje mnogo cerkvá i. dr. Med cerkvami ste najkrasniši: kazanski in izakovski sabor. V Peter-burgu nahaja se mnogo krasnih, ravnih in širokih ulic, in med njimi najkrasnejši je tako zvani Nevski prospekt. Hiše peterburške so največ zidane, a v predmestjih najdeš jih mnogo lesenih. Tudi okolica je krasna, a vendar Peterburg ni zdravo mesto. Dalje omeniti je v Peterburgu še krasne zbirke slik imenovane „eremitage“, krasnih spomenikov n. pr. Petra Velikega, Nikolaja i. dr. in množice lepih vrtov. — Zatem opisuje g. dr. Murko peterburško vse-učilišče, njega upravo in pogoje, pod kojimi se sprejemajo dijaki v ta zavod. Med drugimi ima vpisovalec vložiti tudi tri fotografije pri vpisovanji, in konečno opisuje še dijaške punte, ki so se vršili l. 1887 v Peterburgu.

Tu prenehal je g. govornik in nadaljeval bode svoj govor pri prihodnjem večeru. Burna in živa pohvala sledila je, ko je končal.

Temu govoru sledil je zabavni del večera. Kvar-tet akademičnega društva „Slovenije“ pel je izborno mnogo domačih pesni. Med napitnicami omeniti nam je treh. Gosp. Pukl napil je najprvo došlim roja-kom s Štajerskega. V njih imenu zahvalil se je gosp. dr. Rudolf. Dalje napil je gosp. Pukl gospej Murnikovi, blagi pospeševalteljici podpornega dru-štva za slovenske velikošolce na Dunaji. Z velikan-skim navdušenjem sprejela se je ta zdravica. Na-vzoči so vstali ter pokazali s tem, kako spoštujejo to blago gospó. Bog ohrani jo še mnogo let v prid naši domovini! — Gosp. Navratil je napil gosp. Hladeku rodom Čehu, ki je tudi ta večer obiskal klub. Gosp. Hladek zahvaljujoč se za prijazen sprejem povdarjal je, da takó ljubeznjivega naroda ni še našel, nego so Slovenci. Akoravno Nemci rekó, da se Slovani ne razumemo, vendar današnji večer pokazal je, da se razumemo. „Da bi imel Vaš narod izpolnjene vse nádeje in želje, v to svrbo dvigam svojo čašo, ter Vam kličem: „Bog Vas živi, Slovenci!“

*) Slučajno zakasnjeno.

Dnevne novice.

(Mestni zbor ljubljanski) je imel sinoči sejo, v kateri je bil podžupanom izvoljen g. V. Petričič. Zaradi pomanjkanja prostora objavimo obširnejše poročilo jutri.

(„Glasbena Matica“) naznanja, popolnjujoč svoje že razposlano vabilo vsem pevskim društvom, da je kantata za Vodnikovo slavnost zdaj dotiskana. Ona pevska društva, ki se bodo te slavnosti vdeležila, izvolijo naj se torej takoj javiti „Glasbene Maticе“ odboru, da se jim pošlje po zahtevi potrebno število not za posamezne glasove. V Ljubljani biva-joči pevci bodo imeli svoje vaje v ljudski šoli „na grabnu“. Kdaj bode prva skušnja, objavilo se bode v kratkem po časopisih.

(Kranjskemu deželnemu muzeju) je č. gosp. župnik Martin Povše v Šent-Juriju pri Kranji po-daril jako znamenito pismo, namreč plemenitaško diplomo, s katero je cesar Leopold I. dné 3. aprila 1694 povzdignil v plemenitaški stan veleslavnega našega rojaka iz Naklega na Gorenjskem, dr. Vo-glarja (Carbonarius). Pismo je pisano na perga-mentu in šteje 10 listov. Na 11. strani je slikan grb novega plemiča po ukusu tedanjega časa. Č. g. župnik je ob jednom podaril muzeju pismo ruskega carja Petra I., pisano v ruskem jeziku z latinskim prevodom, v katerem car potrjuje, da mu je doktor Voglar 26 let zvesto služil, in ga v domovino potujočega vsakemu priporoča.

(Iz Trsta) se nam poroča, da je v ponedeljek popoldne pred šesto uro priplula iz Pulja eskadra, obstoječa iz petih oklopnih in jedne manjše ladije, ter se zasedrila v miljski luki, da bode prisotna, ko bodo spustili novo ladijo „Cesar Franc Josip I.“ v morje. — Dné 17. t. m. se pripeljeta v Trst nadvojvoda Oton in nadvojvodinja Marija Josipina, da bodeta prisotna slavnosti dné 18. t. m.

(Osepnice) so v krškem okraju skoro povsod ponehale; somnji so zopet dovoljeni. Prvi bo jutri v Roviščih, v studenški občini.

(Vabilo na „Sokolov“ izlet v nedeljo 19. t. m. na Dobravo in Šujico s sledečim vspešnim: Zbira-lišče v čitalnici, odhod točno ob 6. uri zjutraj z godbo skozi Šiško v Podutik, kjer bode zajutrek pri g. Vodniku. Potem odhod na Šujico, kjer bode sv. maša v podružni cerkvi v Gabrjah. Obed pri gosp. Dolinarji na Šujici. Popoldne na Dobravi prosta zabava. Odhod točno ob 7. uri zvečer.

Odbor.

(Pevsko društvo „Lira“ v Kamniku) napravi dné 19. maja t. l. izlet v Kranj ter priredi na viti gospoda P. Majerja v čitalnici koncert v korist slovenskih visokošolcev. — Odhod iz Kamnika točno ob 1. uri. — Začetek koncerta ob polu petih. — Vstopnina h koncertu 50 kr. — Pri neugodnem vremenu preloži se izlet na prihodnjo nedeljo. — Vspešni koncert, pri katerem sodeluje iz posebne prijaznosti gosp. Fran Bučar iz Ljubljane: 1. A. F. Vogl: „Cigani“, moški zbor s tenor-samospevom, poje gosp. Fran Bučar. 2. H. Volarič: „Slovan na dan“, mešan zbor s sopran- in alt-samospevom, po-jeta gospici Josipina Ozbič in Marija Čebulj. 3. Dr. B. Ipavec: „Prošnja“, osmospev s tenor-samospevom, poje gosp. Fran Bučar. 4. H. Sattner: „Na planine“, mešan zbor z bariton-samospevom, poje gosp. Tone Pintar. 5. Dr. G. Ipavec: „Slovo lastovki“, čvetero-spev; pojó gg.: Bučar, Stele, Ozbič, Pintar. 6. Fr. Grbič: „Pesem gondolerjeva“, ženski zbor. 7. A. Nedved: „Popotnik“, moški zbor s čveterospevom in tenor-samospevom, samospev poje gospod Fran Bučar. 8. A. Nedved: „Nazaj v planinski raj“, mešan zbor.

(Veselica na Greti.) kakor se nam iz Trsta poroča, zvršila se je minolo nedeljo prav lepo v vseh točkah. Veselice se je vdeležilo prav mnogo odličnega občinstva iz Trsta, Barkovelj, Proseka itd. Nabrali so lepo svoto za družbo sv. Cirila in Metoda. Enako veselico naj bi rodoljubi priredili tudi v mestni okolici, da se ljudstvo bolj vzbuja in zaveda.

(Zahvala.) Šolsko vodstvo v Banji Loki nas prosi, da objavimo naslednje vrstice: Slavno društvo „Národna šola“ je poslalo tukajšnji šoli mnogo knjig, zvezkov, svinčnikov, peres itd. Ta blagodušni dar je tem večji, ker polovica učencev nima učnih pripomočkov. Bog nakloni koristnemu društvu mnogo podpornikov!

(Pri ustanovi barona Karola Flödniga za slepe in pri ilirski ustanovi za slepe) iz Kranjske v od-gojilnici za slepe v Lincu je za šolsko leto 1889/90. več mest praznih. Za te ustanove smejo prositi

ubogi, brezpomočni, na Kranjskem rojeni slepi otroci, posebno sirote obojega spola, ki so sicer popolnoma izobražljivi ter so najmanj sedem, toda ne več kot dvanajst let stari. Stariši ali njih namestniki, ki hočejo za svoje otroke ali varovance prositi, morajo prošnje, katerim naj prilože krstni list, spričevalo o stavljenih kozah in ubožni list, potem zdravnikovo spričevalo o zdravji dotičnih otrok in njih izobraž-ljivosti podati po zadevnem okrajnem glavarstvu, v Ljubljani po mestnem magistratu, do 31. maja 1889 c. kr. deželni vladi za Kranjsko.

(Prodaja prašičev po vsem Kranjskem prepo-vedana.) Po poročilih, koja so dospela 6. in 7. t. m. tukajšnji deželni vladi, konstatovalo se je uradno, da se je v vaseh Mali Log in Retje občine loško-potoške, dalje v občini Draga okraja kočevskega, potem v Novi Vasi, na Velikem Vrhu in na Rad-leku v občini Obloke okraja logaškega in v Šmariji okraja ljubljanske okolice pri živini pokazala bolezen na gobci in parkljih, in da so to bolezen zatrosili prašiči, ki so se gonili tod skozi. Da se ubrani raz-širjanje te kužne bolezni, zaukazala je deželna vlada, da vse občinsko ozemlje občin Loški Potok in Draga (okraja kočevskega), Obloke (okraja logaškega) in Šmarije (okraja ljubljanske okolice) mora okrajno oblastvo takoj zapreti, t. j. prepovedano je, dokler se ne prekliče, parkeljnató živino goniti v okužene občine ali iz teh občin; zatorej so tudi semnji za rogato in parkeljnató živino prepovedani in ne smejo se izdavatí dotični živinski potni listi, konjski semnji so pa dovoljeni. Kar najstrože je prepovedano po vsi deželi prodajati prašiče od hiše do hiše; take prašičje érede, o katerih se ne more do gnati, da prihajajo iz nesumnega kraja, dejati je osem dnij pod zapóro in izpustiti jih je, po do-vršenem kazenskem postopanju zoper prodajalca, samo tedaj, kadar so ostale zdrave.

(Žrtev vojaških vaj.) Minoli petek je pri vo-jaških vajah v okolici ošeški na Hrvaškem jeden mož 78 polka vsled napora in vročine zgrudil se mrtev na tla.

(Slovaki v Ameriki.) Pod tem naslovom ob-javili smo v sobotnem listu malo novico o slovaških listih v Ameriki. Prijatelj našemu listu jo popolni še nastopno: V Ameriki — kakor pišejo „Národne Noviny“ — izhajajo štirje slovaški listi: v Pitts-burgu „Amerikánsko-Slovenské Noviny“, v Plimou-thu „Zastava“, v Connellsville „Národné delnícké listy“ kot priloga angleškim novinam in v Hazletonu „Katólieké Listy“, vrednik jim je čast. gosp. župnik Josip Jaskovič. Največ Slovakov je baje v Strea-toru, kjer gradijo že šolo. Dasi je v Pittsburgu malo Slovakov, vendar se Angličani učé slovaški, še mar-ljiveje pa zamorec. Nedavno — tako javljajo „Nar. Nov.“ iz zasebnega lista — šetam s svojim pri-jateljem po ulici, v mesto dospe tolpa Slovakov, koja je iskala pisarne, v kateri povprašujejo po delu. Kar priskoči k njim zamorec in jih vpraša: „Co hledace (iščete), robotu?“ Presenečena ga gledava; zamorec, ki govori slovaški, no, to je bilo za naju nekaj novega. Vprašava ga, kje se je naučil slova-ški, pové nama, da je delal v premogovih jamah s Slovaki. V Pittsburgu sta dva denarna menjalca, koja sta se naučila slovaški.

Telegrami.

Budimpešta, 15. maja. Vsi jutranji listi konstatujejo, da je minister Czaky vsled opo-zicije liberalne stranke zoper ustanovitev ka-toliških deških vzgojevalnic formalno stavil zaupno vprašanje. Obravnave v tej zadevi se še vrše.

Berolin, 15. maja. Cesar je popoldne sprejel tri odposlance rudarskega društva, ki so se izjavili, da tirjajo od očetov podedo-vano osemurno delo, nikakor pa ne pripisu-jejo tolike važnosti povišanju plače. Od ce-sarjeve besede upajo, da se bo to predru-gačilo. Cesar je odgovoril, da je gibanje ne-postavno, ker se delavci niso držali štirinajst-dnevne odpovedi; zaradi tega so prelomili pogodbo, dražili so, škodovali delodajalcem, ovirali nasprotnike štrajka, da niso mogli delati, ter se ustavljali oblastnijam in celó vojakom. Cesar bo tirjatve preiskal ter dal izid delavcem naznaniti. Ko bi se pa motil mir, ali ko bi se pokazalo, da je gibanje v zvezi s socijalno demokracijo, cesar ne bo mogel delavskih teženj naklonjeno uvaževati, kajti njemu je vsak socijalni demokrat so-

vražnik države in domovine ter bi v tem slučaju z vso strogostjo in silo postopal.

Vremensko sporočilo.

Dan	Čas	Stanje		Veter	Vreme	Mokrine na 24 ur v min
		zrakomera v mm	toplomera po Celsiusu			
14	7. u. zjut.	734.9	17.2	sl. vzh.	jasno	0-00
	2. u. pop.	733.2	24.6	sl. jzap.	oblačno	
	9. u. zveč.	732.4	18.2	"	"	

Srednja temperatura 20.0°, in 6.2° nad normalom.

Dunajska borza.

(Telegrafično poročilo.)
15. maja.

Papirna renta 5% po 100 gl. (s 16% davka)	85 gl. 80 kr.
Srebrna " 5% " 100 " 16 %	86 " —
5% avstr. zlata renta, davka prosta	109 " 75 "
Papirna renta, davka prosta	100 " 85 "
Akcije avstr.-ogerske banke	904 " —
Kreditne akcije	304 " 50 "
Francoski napoleonid.	9 " 40 "
Cesarski cekini	5 " 63 "
Nemške marke	57 " 87 1/2 "

(9) Najvspešnejša

čistilna mineralna voda Franc Josipova grenčica,

priperočena od I. zdravniških veljakov zaradi gotovega in pri tem lagodnega vspeha, ne neprijetnega okusa in tudi pri trajajoči rabi brez slabih nasledkov. Majhen popitek.

Zaloga pri Mihaelu Kastnerju in Petru Lassniku v Ljubljani.

Ravnateljstvo v Budimpešti.

Josip Deiller,

tovarna za cerkveno blago in razprodaja

— cerkvenih oprav —

na Dunaji VII., Zieglergasse 27.

Zastopnik **Franc Brückner.**

Proti gotovi naročbi se najtočneje izvršujejo vsakovrstne

cerkvene oprave

kot: kazule, pluviali, dalmatike, velumi, štole, baldahini, zastave itd., kakor tudi

celi ornati.

Na najnovejši in najboljši način

umetne

zobe in zobovja

ustavlja brez vsakih bolečin ter opravlja plombovanja in vse zobne operacije, — odstranjuje zobne bolečine z usmrtenjem živca

zobozdravnik A. Paichel,

poleg Hradeckega (čevljarskega) mostu, I. nadstropje. (44)

Tuji.

12. maja.

Pri **Muttcu**: Ernest Pogorele, fotograf, iz Zagreba, — Ernest Gutman, trgovec, iz Monaka. — Wellmin, iz Prage. — Primožič, zasebnica, iz Graden. — Supančič, Hostnik, Buchwald, Hanak, Leky z Dunaja. — Wohlfahrt in J. Hofbauer iz Trsta.

Pri **Stona**: Aman, inženir, z Duraja. — Glerhner, veleposesnik, z Dunaja. — Murgel, c. kr. pristav, iz Kranja. — Ratzersdorf, Baumgarten, Füssel z Ljubljane.

J. GIONTINI-jeva knjigotržnica v Ljubljani

priporoča naslednje knjige:

- Zbirka obrazcev za slovensko uradovanje pri sodiščih** (Levec A.) gld. 1.40, po pošti gld. 1.50.
- Zbirka domačih zdravil** gl. —.40, po pošti gl. —.45
- Občno vzgojeslovje** (Mich), poslov. Gabršek, gld. 1.—, po pošti gld. 1.05.
- Delavski prijatelj** (Podgornik) gld. —.20, po pošti gld. —.25.
- Kuharica** (Pleiweis), vez. gld. 1.90, po pošti gld. 2.—.
- Nove kuharske bukve**, vez. gld. —.90, po pošti gld. —.95.
- Neposredni davki**, sestavlja R. Sinek, gld. 1.—, po pošti gld. 1.05.
- Nauk slovenskim županom** (Levstik Fran) gld. 1.—, po pošti gld. 1.10.
- Občinski red in občinski volilni red** gld. —.40, po pošti gld. —.45.
- Rodbinska sreča**. Roman. Ruski spisal grof L. N. Tolstoj, poslovenil P. M. Podravski, elegantno broš. gld. —.40, po pošti gld. —.45.
- Pesmi** (Cimperman), broš. gld. 1.20, eleg. vez. gld. 2.—, po pošti 10 kr. več.

Molitveniki in poljudne knjige v veliki izberbi. (3-1)

Seznamki knjig so na razpolago.

Radenska kislava voda ob vzhodni Slovenskih gorah, ne zamenjati z Radgonsko, to je Radkersburger.

Čeravno Radenska kislava voda stoji več kakor jeden dan v odprti posodi, vendar se peni prav močno, ako se z vinom pomeša, ker ima v sebi spojene ogljikove kisline. To svojstvo pa jo odlikuje pred mnogimi drugimi kislavimi vodami, katere imajo navadno le prosto ali manj trdno spojeno ogljikovo kislino, ki se pogubi in razkadi kakor se steklenica odmaši.

Radenska kislava voda po natriju in litiju najbogatejša

preskušeno zdravilno sredstvo proti mehurnim boleznim, protinu, kamenci v mehurju, dalje proti boleznim v želodcu, mokril, dolgotrajnem kataru dihal, zlatej žili in zlatenici.

Poskusi dr.-jev: Garroda, Biswagera, Cantanija, Ure-ja so dokazali, da ima litij največjo raztopivno moč pri sečnokislavi, usednih izločkih, iz česa se sklepa na najugodnejše učinke Radenske vode.

Kot okrepčujoča pijača z vinom ali sadnimi soki in sladkorjem pomešana, je Radenska kislava voda v obče priljubljena.

Kopaljšče Radensko.

Kopanje v slatini in v jeklenici vpliva posebno pri: protinu, bolečinah mokril, malokrvnosti, ženskih boleznih, slabostih itd.

Stanovališča po ceni. Prospekt (brezplačno) od ravnateljstva.

Kopaljšče Radenci blizu Ljutomeru.

Zaloga kislave vode pri: F. Plautzu in M. Kastnerju v Ljubljani. (15)

Diseldorfske oljnatne barve v tubah.

Akvarelne barve mokre in suhe.

ADOLF HAUPTMANN,

prva kranjska tovarna

oljnatih barv, firneža in laka

Ljubljani.

Pisarna in zaloga: **Šolski drevored 6** (semeniščno poslopje). Filijala: **Slonove ulice 10-12**

priporoča slikarjem, dijakom, stavbenim in pohištvenim mizarjem, likarjem kakor sploh p. n. občinstvu svoje priznane izvrstne izdelke ter pošilja na zahtevanje cenilnice zastoj in franko.

Oljnatne barve v ploščevinastih puščah le najboljše vrste, posebno pripravne za razprodajalec, po znižanih cenah; v dežah od 25 kgr. naprej primerno ceneje.

Perstene, mineralne in kemične barve.

Kupovalcem večjih množin prednostne cene.

Vse vrste slikarskih in likarskih čopičev in slikarske patrone.

Deller-jev

Edina zaloga in prodaja za vso Kranjsko pri

J. LININGER-ju

v Ljubljani, Rimska cesta 9.

radgonski

(24-17)

Najboljša namizna okrepčujoča pijača.

Zanesljivo zdravilno sredstvo proti kataru v dihalniku, prehlajenju želodca, zlati žili, protinu in glavobolu vsled prehlajenja (trganju).

najčistejši alkalični

Ne zamenjati z radensko kislavo vodo.

kislec (kislava voda).